

Odgovori na najčešća pitanja političkih stranaka

Pregledom i revizijom godišnjih finansijskih izvještaja za 2004. i 2005. godinu, te kontrolom godišnjih finansijskih izvještaja za 2006. godinu koja je toku, utvrđeno je da većina političkih stranaka, osim što se ne finansira u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka, finansijske izvještaje ne popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.

Od ukupno devet (9) političkih stranaka čiji su finansijski izvještaji za 2004. godinu bili predmetom revizije, kod svih stranaka su uočena kršenja odredaba člana 11. Zakona o finansiranju političkih stranaka. Takođe od ukupno pedeset devet (59) političkih stranaka čiji su finansijskih izvještaji za 2005. godinu bili predmet pregleda odnosno revizije, devetnaest (19) političkih stranaka je pravilno popunilo obrasce finansijskih izvještaja. Slična je situacija i sa finansijskim izvještajima za 2006. godinu, odnosno utvrđene su brojne nepravilnosti u finansijskim izvještajima.

Iz navedenih razloga Centralna izborna komisija BiH je smatrala potrebnim da se provede edukacija kojom trebaju biti obuhvaćene sve političke stranke. Za termin obuke je odabran mjesec novembar, kako političke stranke ne bi ponavljale iste greške i propuste prilikom izrade godišnjeg finansijskog izvještaja za 2007. godinu.

Ovlaštene osobe za finansijske izvještaje iz političkih stranaka koje su prisustvovalе edukaciji su iskoristile mogućnost koja je data od strane osoblja Službe za reviziju i postavile brojna pitanja vezana za finansiranje političkih stranaka i finansijsko izvještavanje.

Iako su na edukacijama dati odgovori na pitanja, Centralna izborna komisija BiH je ocijenila da bi bilo korisno da se svim političkim strankama dostave odgovori u pisanoj formi na pitanja postavljena na edukaciji provedenoj na sve četiri lokacije, među kojima su bila najčešća pitanja:

1. Obavještenje o nezakonitom finansiranju političkih stranaka koje je CIK BiH uputila svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini unijelo je konfuziju i proizvelo sljedeće rezultate:

- **opštine od političkih stranaka traže dostavljanje izvještaja o utrošku sredstava koja su im dodijeljena iz budžeta;**
- **parlamentarne grupe otvaraju račune na koje im se direktno uplaćuju sredstva iz budžeta.**

a) Ko i kako da iskaže ta sredstva u finansijskom izvještaju?

b) Da li su sredstva iz budžeta namijenjena za finansiranje stranaka ili parlamentarnih grupa?

Odgovor: Članom 3. stav (1) tačka d) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 22/00) je propisano da politička stranka može da obezbijedi sredstva iz budžeta BiH za finansiranje parlamentarnih grupa u skladu sa članom 10. istog Zakona, kao i iz entitetskih budžeta i svih njihovih nižih jedinica u skladu sa entitetskim zakonima. Članom 10. Zakona je propisano u

kom omjeru se raspoređuju sredstva iz budžeta BiH za finansiranje parlamentarnih grupa zastupljenih u Parlamentarnoj skupštini BiH.

Prihodi iz budžeta se u skladu sa članom 19. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka iskazuju na obrascu 3 –f.

c) *Ko će prikazati sredstva koja je primila parlamentarna grupa, a formirana je kao udruženje građana. Može li parlamentarna grupa imati status pravnog lica?*

Odgovor: Kao što smo već naveli u odgovoru na pitanja pod a) i b), politička stranka prihode iz budžeta iskazuje na obrascu 3 i obrascu 3-f finansijskog izvještaja.

Prema Poslovnici oba doma Parlamentarne Skupštine BiH **parlamentarne grupe** se formiraju kao oblik djelovanja poslanika u domovima Parlamentarne Skupštine BiH.

2. *Opštine kod uplata sredstava iz budžeta za rad političkih stranaka ne dostavljaju odluke, na izvodu banke uglavnom stoji „uplata redovne tranše“, te iz tog razloga stranke ne mogu na obrascu navesti broj i datum odluke – obrazac 3. f.*

Odgovor: U skladu sa odredbama člana 19. stav (2) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06) politička stranka ima obavezu da u obrazac 3-f Prihodi iz budžeta upiše sljedeće podatke: naziv organizacionog dijela političke stranke, naziv nivoa vlasti, broj i datum odluke i ukupan iznos prihoda.

3. *Problem je identifikacija kako pravnih tako i fizičkih lica i unošenje u obrasce finansijskog izvještaja JIB i JMBG. Banke ne zahtijevaju da se na uplatnici upišu podaci o JIB-u i JMBG-a kad se vrše uplate, a stranka ima problem kod popunjavanja finansijskog izvještaja. Problem je i ako je stranka primi prilog koji je veći od zakonom dozvoljenog, a nema podatke o uplatiocu i nema mogućnost da izvrši povrat sredstva preko limita.*

Da li je potrebno vratiti sredstva preko limita ili cjelokupan iznos donacije da bi se ispoštovale odredbe Zakona?

Odgovor: U skladu sa odredbama člana 14. i 15. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06) u obrasce 3-a i 3-b se unose podaci o JMBG odnosno JIB donatora. Ovi podaci se koriste samo za službenu upotrebu i ne daju se na uvid javnosti. Ukoliko politička stranka primi sredstva u iznosu većem od zakonom dozvoljenog limita na visinu priloga, iznos preko sredstva limita treba vratiti donatoru u istoj kalendarskoj godini da bi se ispoštovale odredbe Zakona o finansiranju političkih stranaka. Napominjemo, limit na visinu priloga je propisan odredbama člana 5. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

4. a) *Da li se u obrazac 3. unosi broj članova koji su uplatili članarinu ili broj članova stranke?*

Odgovor: Na obrazac 3. se, u skladu sa odredbama člana 13. stav (1) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06), unose podaci o ukupno naplaćenju članarini i broju članova stranke koji su platili članarinu. U skladu sa odredbama člana 3. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka pod članarinom se smatra samo redovan iznos koji član stranke plaća prema odredbama statuta političke stranke.

4. b) Da li će biti problem ukoliko se u finansijskom izvještaju prihodi od članarine iskazu na obrascu 3. dok u poslovnim knjigama budu iskazani na prihodima iz ranijih godina (jer se odnose na naplaćene članarine iz ranijih godina).

Odgovor: Stranka svoje poslovne knjige vodi u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji i Međunarodnim računovodstvenim standardima. Prema odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, stranke svoje prihode iskazuju na obrascima koje je propisala Centralna izborna komisija BiH, i iz tog razloga može doći do nepodudarnosti između određenih pozicija prihoda u bilansu uspjeha i pozicija prihoda u finansijskim izvještajima koje politička stranka podnosi u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka. Generalno, ukupni prihodi u finansijskom izvještaju političke stranke trebaju odgovarati ukupno iskaznim prihodima u bilansu uspjeha.

5. Da li se limit utvrđuje za svaki prilog fizičkog lica pojedinačno?

Odgovor: U skladu sa odredbama člana 5. stav 1. Zakona o finansiranju političkih stranaka ukupan iznos jednokratnog priloga pravnog i fizičkog lica ne smije premašiti osam prosječnih plaća prema zvaničnim podacima Agencije za statistiku BiH u jednoj kalendarskoj godini, i ne smije se dodjeljivati više od jednom godišnje.

6. U slučaju „donatorske večere” i kutije za priloge kako tretirati dobijene priloge?

Odgovor: Svi prilozi pravnih i fizičkih lica, bez obzira na koji način su prikupljeni, tretiraju se u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i u finansijskom izvještaju se iskazuju u skladu sa članom 14. i članom 15. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06).

7. a) Da li i kako iskazati razliku između tržišne cijene zakupnine i cijene koju opština odredi političkoj stranci?

b) U slučaju kad stranka dobije na poklon prostorije za rad od Opštine, kako je ispravno postupiti?

Odgovor: Ukoliko opština političkoj stranci u zakup da poslovne prostorije po cijeni koja je niža od tržišne cijene ili cijene koju opština utvrđuje Odlukom o načinu i visini plaćanja zakupnine poslovnih prostorija ostalim korisnicima, politička stranka je dužna na obrascu 3. i obrascu 3-e finansijskog izvještaja, a u skladu sa odredbama člana 13. stav (1) tačka f) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06), unijeti kao prihod razliku između zakupnine koju stranka plaća opštini i tržišne vrijednosti zakupnine. Ukoliko stranka dobije na poklon prostorije za rad od Opštine vrijednost tog poklona takođe treba iskazati u skladu sa odredbama člana 13. stav (1) tačka f) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.

Napominjemo, u skladu sa članom 8. Zakona o finansiranju političkih stranaka svaki prilog koji politička stranka primi od strane državnih, entitetskih i kantonalnih organa, organa općinskih i mjesnih zajednica, javnih institucija, javnih preduzeća, humanitarnih organizacija, preduzeća koja su po svojoj samoj djelatnosti isključivo neprofitna, vjerskih zajednica, kao i privrednih udruženja u kojima su uloženi javni iznosi 25% se smatraju zabranjenim prilogom političkoj stranci, tj. politička

stranka ne smije u skladu sa navedenom odredbom Zakona primiti na poklon prostorije od općinskih organa vlasti.

8. a) *Politička stranka koristi poslovne prostore za rad opštinskih odbora bez naknade. Kako izvršiti procjenu iznosa zakupnine, da bi se isti prikazao na obrascu 3-e kao prilog političkoj stranci?*

Odgovor: Ukoliko pravno ili fizičko lice političkoj stranci pruži uslugu ili proda proizvod mora stranci u skladu sa odredbama člana 4. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka („Službeni glasnik broj 22/00) ispostaviti račun, bez obzira na to ko snosi plaćanje usluge ili proizvoda, odnosno, da li je usluga pružena ili proizvod dat bez naknade. Prema tome, u slučaju kada stranka koristi poslovni prostor bez naknade, ostvaruje prihod od darova i usluga koje nema obavezu platiti, a iznos prihoda se iskazuje po tržišnoj cijeni koju plaćaju druga lica za takve ili slične prostore ili pak po cijeni koju utvrđuje svaka opština Odlukom o načinu i visini plaćanja zakupnine poslovnih prostorija na području svoje opštine. (Takve odluke se objavljuju u službenim glasilima i biltenima opština.)

b) *Kako se u finansijskom izvještaju evidentiraju, a kako u poslovnim knjigama stranke knjiže prilozi koje stranka nema obavezu da plati?*

Odgovor: Prema odredbama člana 4. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, pod prilogom pravnog ili fizičkog lica se smatraju i besplatne usluge ili pružanje usluge političkoj stranci ili članovima stranke koji djeluju u njeno ime pod uslovima kojima se ta stranka stavlja u povlašten položaj u odnosu na druge. Stav (2) istog člana glasi: „pravno ili fizičko lice koje stranci pruži uslugu ili proda proizvod mora stranci ispostaviti račun, bez obzira na to ko snosi plaćanje usluge ili proizvoda odnosno bez obzira na to da li je usluga pružena ili proizvod dat bez naplate”. U finansijskom izvještaju se nenovčane donacije i računi koje politička stranka nije imala obavezu da plati iskazuju na obrascu 3.e.

Kada je riječ o evidentiranju u poslovnim knjigama ove poslovne promjene se mogu knjižiti na jedan od sljedećih načina:

- I D troškovi / P dobavljači
 D dobavljači / P prihodi
 ili
- II D troškovi / P prihodi

9. *Kako se u finansijskom izvještaju koji se dostavlja Centralnoj izbornoj komisiji BiH iskazuje prihod od prodaje poslovnog prostora?*

Odgovor: Sredstva primljena od prodaje dijela imovine ne smatraju se prihodom od imovine u smislu člana 3. tačka 1. Zakona o finansiranju političkih stranaka. Ukoliko je ostvarena pozitivna razlika između vrijednosti imovine iskazane u poslovnim knjigama i prodajom postignute, samo ta razlika čini prihod od prodaje imovine i iskazuje se na **posebnoj specifikaciji uz obrazac 3. finansijskog izvještaja.**

10. Kako iskazati prihode od imovine i naknadu za troškove komunalnih usluga?

Odgovor: Pod prihodima od imovine se smatraju prihodi od izdavanja poslovnih prostorija. U skladu sa odredbama člana 13. stav (1) i člana 16. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06) politička stranke na obrazac 3.c unosi podatke o prihodima od imovine. Naknada za troškove komunalnih usluga koje su predviđene ugovorom o zakupu a za koje stranke ispostavlja račun korisniku imovine ne smatra se prihodom političke stranke od imovine već obavezom koju stranke ima prema dobavljaču za komunalne usluge.

11. Da li se podaci o imovini političke stranke dostavljaju posebno u svakoj kalendarskoj godini?

Odgovor: U skladu sa odredbama člana 11. stav (4.) istog Zakona, politička stranka ima obavezu da podnese i dodatne izvještaje (npr. podatke o imovini) koje Centralna izborna komisija BiH zatraži.

Obaveza političke stranke da svoje podatke o imovini dostavlja Centralnoj izornoj komisiji BiH proističe iz odredbi člana 20. Zakona o finansiranju političkih stranaka.

12. Kao problem je istaknuto to da na opštinskom nivou poslanici manjih stranaka napuste stranku i postanu nezavisni vjećnici, uzimaju sredstva iz budžeta, jer je u trendu (aktuelno) formiranje parlamentarnih grupa na opštinskom nivou, što je nedopustivo. Navedeno je da je obavještenje o nezakonitom finansiranju političkih stranaka koje je CIK BiH uputila svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini unijelo je konfuziju.

Odgovor: Prema odredbama člana 1.9. Izbornog zakona BiH mandat ne pripada političkoj stranci već pojedincu, tj. izabranom nosiocu mandata. U skladu sa odredbama člana 10. Zakona o finansiranju političkih stranaka, detaljan način raspodjele sredstava iz budžeta Bosne i Hercegovine treba biti regulisan Poslovníkom Parlamentarne Skupštine BiH, te analogno tome detaljan način raspodjele sredstava iz budžeta opštine treba biti regulisan Poslovníkom opštinskog vijeća.

13. Kako iskazati troškove kamate na kredite ukoliko se obračun kamate dostavlja kvartalno?

Odgovor: Politička stranka će troškove kamate na kredite iskazati na obrascu 4-1 *Režijsko-administrativni i ostali troškovi*.

Isti ćemo, finansijski izvještaji se sastavljaju na temelju računovodstvenog načela nastanka poslovnog događaja (akrualna osnova) tj. efekti transakcija i ostalih događaja priznaju se kada nastanu (a ne kada se primi ili isplati novac ili njegov ekvivalent) i evidentiraju u poslovnim knjigama i uključuju u finansijske izvještaje perioda na koje se odnose.

14. U situaciji kad je iznajmljen prostor za rad političke stranke od strane fizičkog lica, kako knjižiti trošak telefona?

Odgovor: Ugovorom o zakupu poslovnog prostora bilo sa fizičkim bilo sa pravnim licem se utvrđuju uslovi i način korištenja poslovnih prostorija i način korištenja i plaćanja drugih usluga koje proizilaze korištenjem poslovnog prostora (troškovi električne energije, vode, telefona, grijanja i sl). Ukoliko je ugovorom predviđeno politička stranka može direktno plaćati navedene troškove

među kojima je i trošak telefona pravnim licima od kojih prima takvu uslugu i u poslovnim knjigama i finansijskom izvještaju iskazati takve troškove.

15. Gdje i na kom obrascu finansijskog izvještaja treba iskazati obračunate, a neisplaćene plate, regres i topli obrok ?

Odgovor: U skladu sa odredbama člana 23. stav (1) Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH” broj 61/06) politička stranka u obrazac 5. *Pozajmice, krediti i dugovi* unosi ukupne obaveze po dugovanjima koje ima na određeni dan.

**16. a) Da li je lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja ograničeno stručnom spremom?
b) Ko je ovlaštena osoba, jedna za cijelu stranku ili pojedinačno po odborima?**

Odgovor: Politička stranka u skladu sa članom 12. Zakona ima obavezu da imenuju ovlašteno lice koje je odgovorno za podnošenje finansijskih izvještaja i vođenje knjiga i ovlašteno da kontaktira sa CIK BiH i da obavijesti CIK BiH o imenovanju ili promjeni statusa ovlaštenog lica u roku od tri (3) dana od njegovog imenovanja ili promjene statusa. Ovlašteno lice potpisuje sve izvještaje i odgovorno je za vođenje evidencija u vezi sa izvještajima, a na zahtjev CIK BiH ima obavezu da dostavi izvještaje na uvid. Podaci o ovlaštenom licu se unose u obrazac **1. Opšti podaci o političkoj stranci**.

Politička stranka u skladu sa članom 12. Zakona o finansiranju političkih stranaka imenuje jednu osobu koja je odgovorna za podnošenje finansijskih izvještaja. Ovim zakonom nisu propisani uslovi koje bi neko lice trebalo da ispunjava da bi moglo da obavlja poslove ovlaštenog lica za finansijske izvještaje.

17. Da li se volonterima može isplaćivati topli obrok i naknada za prevoz?

Odgovor: Prava volontera za vrijeme volonterskog rada propisana su Zakonom o radu FBiH („Službene novine FBiH” broj 43/99 i 32/00) i Zakonom o radu RS („Službeni glasnik RS” broj 70/2001 i 73/2001).

Koristimo priliku da vas informišemo da su svi propisi kojima je regulisano finansiranje i finansijsko izvještavanje političkih stranaka: Zakon o finansiranju političkih stranaka; Poglavlje 15. Izbornog zakona BiH; Pravilnik o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka i Pravilnik o predizbornim i postizbornim finansijskim izvještajima i obrasci finansijskih izvještaja, dostupni na web stranici Centralne izborne komisije BiH www.izbori.ba, kao i da se za sva pitanja ili nedoumice koje imate po pitanju finansiranja političkih stranaka i finansijskog izvještavanja možete obratiti Centralnoj izbornoj komisiji BiH i Službi za reviziju.